

Nadine Swagerman

AAN DE ANDERE
KANT, VAN
geluk

kluitman

Eerder verschenen bij Kluitman van dezelfde auteur

*Eén waarheid
Maar ik ben jou niet*

Voor Willemijn

Nur 285/Wo22201

Bisac YAF052040 / YAF058110 / YAF058050

© Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

© MMXXII Tekst: Nadine Swagerman

Vormgever omslag: Sanneke Vlam, sproud.nl

© Omslagbeeld: Ildiko Neer / Trevillion Images

© Auteursfoto: Willemijn Wahl

Opmaak binnenwerk: Studio L.E.O.

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie
in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

kluitman.nl
nadineswagerman.nl

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLÉVERANCIER

You found me

Singing songs about the rain

I found you; I couldn't find words to explain

How you were the day I was the dark of night

How the world spun around us like a satellite

How you met me in the middle and I held on tight

Beautiful Distraction – Ilse DeLange

Een smal strookje maanlicht is het enige wat ervoor zorgt dat ik nog iets kan zien. Verder is het hier pikdonker. Ik zit muisstil op de grond en probeer te achterhalen of ze weg zijn. Mijn benen doen zeer van de hele tijd in dezelfde houding zitten, maar ik durf me niet te bewegen. Mijn mond is droog.

Koortsachtig probeer ik te bedenken wat ik moet doen. Maar hoe harder ik mijn best doe om met een plan te komen, hoe meer mijn hersenen lijken te weigeren. Ik adem een paar keer diep in en uit om rustiger te worden, om helder na te kunnen denken. Ik zal namelijk echt iets moeten verzinnen om hier weg te komen, voordat...

Ergens in de verte klinkt het geluid van een auto die steeds dichterbij komt.

De auto stopt.

Shit.

Paniek neemt mijn lichaam over. Mijn hartslag dreunt in mijn oren.

Het is te laat.

1.

Isa

Voor de zoveelste keer kijk ik op het klokje op mijn dashboard. 10.26 uur. Nog vier minuten. Zuchtend staar ik naar de regendruppels die met zachte tikjes op de voorruit vallen. Ze doen hun best om de ruit te vullen, tot de ruitenwissers ze met geweld wegvegen en ik weer helder zicht op het gebouw tegenover me heb. Eigenlijk zijn wij mensen net als die druppels, dwalen mijn gedachten af. We proberen om ergens een plek te vinden, houvast. En dat doen we vol goede moed, vol vertrouwen, tot er ineens iets komt wat ons keihard onderuit veegt. BAM! Weg ben je...

Ik zucht nog een keer. Dieper nu. Hopend dat ik daarmee de spanning in mijn lijf kan laten verdwijnen. 10.27. Ik pak mijn tas van de bijrijdersstoel en stap uit, waarna ik met tegenzin naar het witte gebouw loop. Als ik voor de glazen draaideur sta, adem ik nog een keer diep in. Dan duw ik tegen de metalen handgreep tot ik een ruime hal in kan stappen, waar de muren en vloer bedekt zijn met witte marmeren tegels. Het is er koel en het ruikt er hetzelfde als in de wachtkamer van mijn tandarts: een mix van automaatkoffie en schoonmaakmiddel.

‘Goedemorgen,’ onderbreekt de vrouw achter de receptie mijn

gedachten. Ze kijkt me vriendelijk aan. Haar lippen vormen een verplichte glimlach.

‘Hoi, ik kom voor...’ Ik pak het briefje met het adres en andere belangrijke gegevens voor vandaag uit mijn jaszak. ‘Ik moet in ruimte 2.1 zijn.’ Door de zenuwen trilt mijn stem iets, ik hoop dat het haar niet opvalt.

‘Oké, je kunt daar de trap nemen naar de eerste verdieping. Bovenaan ga je naar rechts en dan is het de eerste deur aan je rechterhand. Je kunt ook de lift nemen, die vind je om de hoek. Dan kom je aan de andere kant van het gebouw uit, dus dan moet je...’

‘Ik neem de trap wel,’ onderbreek ik haar. Ik ben niet goed in het onthouden van informatie als ik nerveus ben en verschillende routes aanhoren die me naar dezelfde plek zullen leiden, is dan niet handig. Ineens realiseer ik me dat het er misschien wat onaardig uit kwam, dus zeg ik snel: ‘Dank je.’ Ik doe mijn best om erbij te glimlachen, maar als het omhoogtrekken van mijn mondhoeken ervoor zorgt dat mijn wangen beginnen te trillen, staak ik mijn poging.

‘Geen probleem.’ Haar glimlach is verdwenen. Als ik het medelijden in haar stem hoor wanneer ze me succes wenst, krimp ik iets ineen.

‘Hetzelfde,’ zeg ik, waarom weet ik ook niet, het is er al uit voor ik er erg in heb – en ik zou nu best willen verdwijnen. Als ze me nog niet raar vond, dan vindt ze dat nu ongetwijfeld wel. Met gloeiende wangen loop ik naar de trap. Erboven hangt een klok. 10.30. Fuck. Nu ben ik ook nog te laat.

Voor de deur van ruimte 2.1 blij ik even stilstaan. Ik leg mijn hand op de klink. ‘Oké, daar gaan we dan,’ zeg ik tegen mezelf, terwijl ik hem naar beneden duw. Achter de deur bevindt zich een grote vierkante ruimte, die het meest weg heeft van een gymzaal. Langs een van de muren staan

houten banken. Daarboven een rij ramen, waarvan ze er best een open zouden mogen zetten om de benauwde lucht een weg naar buiten te bieden. In het midden van de ruimte staat een kring van stoelen. Op die stoelen zitten mensen. Mensen die allemaal uiterst nieuwsgierig mijn kant op kijken.

‘Hallo, jij moet Isa zijn,’ zegt de man die opstaat. Hij wrijft even met zijn handen over zijn mosterdgele broek. Zijn bruine haar staat warrig op zijn hoofd en hij glimlacht als hij naar me toe loopt. Zodra er nog een paar meter ruimte tussen ons in is, steekt hij zijn hand alvast uit. ‘Jan Bechter,’ zegt hij, terwijl ik zijn slanke, warme vingers om mijn hand voel. ‘Psycholoog en groepstherapeut. Noem me maar Jan.’

Ik slik. ‘Isa van Dam, psychologisch in de knoop en allesbehalve op mijn gemak. Noem me maar Isa.’

Jan lacht, waardoor er waaiers van rimpeltjes naast zijn grijsblauwe ogen ontstaan. ‘Welkom, Isa.’ Hij loopt voor me uit naar de kring van mensen, die nog steeds naar me kijken. De meesten van hen glimlachen naar me, wat de situatie eigenlijk alleen nog maar angstaanjagender maakt. Ik kijk over mijn schouder naar de deur en moet de drang om terug te lopen en de ruimte uit te vluchten onderdrukken.

Dokter Laurens had gezegd dat hij dacht dat dit goed voor me zou zijn en ik dacht dat hij dat misschien wel het beste wist, dus had ik ingestemd. Maar nu ik hier ben, kan ik niets anders dan concluderen dat zijn inschattingsvermogen zuigt. Had ik maar niet naar hem geluisterd.

Jan de therapeut schraapt zijn keel. ‘Goed jongens, we zijn er allemaal. Isa, ga lekker zitten.’ Hij wijst naar de lege stoel die tussen twee jongens in staat. Een van de twee, een kale jongen, glimlacht vriendelijk naar me als ik naast hem ga zitten. ‘Welkom allemaal,’ zegt Jan. ‘En wat fijn dat jullie er zijn.’

‘Heel fijn,’ hoor ik iemand zeggen. Ik kijk te laat op om te kunnen zien wie het was. Een paar mensen grinniken.

Jan negeert de opmerking en gaat verder: ‘We starten deze groep uiteraard even met een voorstelrondje. Het is wel zo prettig als we weten met wie we de komende weken deze ruimte delen. We beginnen bij jou.’ Hij wijst naar een jongen met rood haar, die onderuitgezakt op zijn stoel zit. ‘Ga je gang.’

De jongen knikt. ‘Ik ben Bas,’ zegt hij, waarna hij vertelt waarom hij hier is. Het lukt me niet om mijn aandacht bij zijn verhaal te houden, omdat mijn gedachten er dwars doorheen schreeuwen. Het idee dat ik me straks voor zal moeten stellen, maakt dat ik ineens enorm zenuwachtig word. Paniekerig. Wat moet ik zeggen als ik aan de beurt ben? Ga ik iets zeggen over Felix? Over wat er met hem gebeurd is? Of zal ik alleen zeggen dat ik...

‘Eh, jij bent,’ fluistert de kale jongen naast me.

De groep kijkt me afwachtend aan. Mijn maag lijkt een vrije val te maken. ‘Ehm,’ stamel ik. ‘Ik ben Isa. Achttien jaar oud. En, eh...’ Ik staar naar de blauwe vloer. ‘Blijkbaar moet ik meer leren voelen of zo.’

‘Meer leren voelen?’ Bas kijkt me vragend aan.

Ik knik. ‘Ja, het meemaken en voelen en er niet meer van vluchten. Of iets in die richting.’ Ik slik. ‘Het verdoven bleek toch niet zo handig.’

‘Ah.’ Hij glimlacht. Niet op een gemene of geamuseerde manier, maar lief. Bemoedigend. Begripvol, misschien zelfs.

De kale jongen stelt zich voor. Ik scan de gezichten in de groep en blijf hangen bij het meisje dat naast hem zit. Ze lijkt het hier net zo spannend te vinden als ik.

‘Hoi allemaal, ik ben Gwen,’ zegt ze met schorre stem als zij aan de beurt is. ‘Ik ben negentien jaar en ik ben hier om te voorkomen dat ik,

zoals mijn therapeut dat zegt, “afglij naar een donkere plek”. En ik heb ook last van allerlei angsten en andere shit. Dus, ja...’

‘Dan kunnen we elkaar de hand geven,’ zegt de kale jongen. ‘Niet dat we dat doen, want: smetvrees.’

Gwen schiet in de lach en strijkt daarbij haar lange bruine haar achter haar oor. Als haar groene ogen die van mij ontmoeten, glimlach ik. Zij doet hetzelfde.

‘Goed, heel goed gedaan allemaal,’ zegt Jan tevreden als de overige mensen in de kring zich ook hebben voorgesteld. ‘Fijn ook dat jullie gelijk vertelden waarom jullie hier zijn. Goed om te zien dat jullie die vrijheid al voelen.’

‘Ik dacht dat het moest,’ zegt een meisje van wie haar halve gezicht achter haar enorme bril verscholen gaat.

‘Niets moet,’ zegt Jan. Ik hoor hem verder praten over volgende week, maar het lukt me niet om naar hem te luisteren. Gek genoeg voelt het toch wel oké om hier te zijn, bedenk ik me terwijl ik de gezichten in de groep scan. Fijn misschien zelfs, omdat ik me realiseer dat ik niet alleen ben. Al deze mensen vechten tegen hun demonen. Net als ik. Misschien had dokter Laurens toch gelijk. Misschien is dit toch wel goed voor me.

Aan het einde van de groep lopen we met z’n allen naar de deur. Achter me hoor ik een aantal van de groepsleden met elkaar praten.

‘Isa?’ roept Jan net voordat ik de ruimte wil verlaten. ‘Je bent je tas vergeten.’ Ik draai me abrupt om en knal daardoor vol tegen Gwen aan, die vlak achter me liep, waardoor die vervolgens tegen Bas botst. Fuck.

‘Ho, sorry,’ hoor ik haar tegen Bas zeggen.

‘Nee,’ zeg ik, ‘ik sorry.’ Zodra de woorden mijn mond verlaten, kan ik mezelf wel voor mijn kop slaan. ‘Ik sorry’? Serieus? Mijn wangen gloeien.

Gwen lacht. 'Samen sorry.'

Ik schud lachend mijn hoofd. 'Ja. Ik eh...' Ik knik naar Jan, die met mijn tas in zijn hand achter haar staat. 'Ik moet die kant op.'

'O, eh... ja,' stamelt ze, terwijl ze een stap opzij zet. 'Tot volgende week.'

'Ja,' zeg ik. 'Tot dan.'

2.

Isa

Zodra ik mijn auto – een ooit rode Toyota Celica, die ik van mijn ouders kreeg op mijn achttiende verjaardag – op de oprit parkeer, zie ik Duke al enthousiast naar me toe komen rennen. 'Hoi, vriendje,' zeg ik als ik uitstap. Ik aai hem over zijn zwart-witte kop. Zijn pluizige staart zwaait wild heen en weer en zijn ijsblauwe ogen kijken me vrolijk aan. 'Kom je mee?' Samen lopen we om het huis heen, door de tuin, naar de achterdeur. 'Ik ben thuis!' roep ik, zodra ik de keuken in stap.

'Jezus, moet dat met zo veel volume?' Mijn broer Miles wrijft met beide handen over zijn gezicht en kijkt me vervolgens slaperig aan. Zijn donkere, half lange haar – dat normaal altijd strak achterovergekamd is – pluist om zijn hoofd.

'Zeg niet dat je net pas wakker bent!' Ik gooi mijn tas op een van de krukken aan het kookeiland en pak vervolgens de zak brood uit de broodtrommel. 'Wil je ook?' vraag ik terwijl ik twee boterhammen op een bord leg en hem afwachtend aankijk.

'Wat denk je zelf?' Hij trekt zijn wenkbrauwen op.

'Ik denk dat jij superveel honger hebt.'

'Ik denk dat jij niet helemaal goed bent.'

‘O, maar dat klopt.’ Ik pak het boterkuipje uit de koelkast, haal het deksel eraf en schraap er met mijn mes het laatste beetje boter uit. ‘Ik ga niet voor niets naar groepstherapie tegenwoordig.’

‘O ja,’ zegt Miles, met zijn typische halve grijns. Hij gaat iets rechter op zitten en neemt een slok van zijn koffie. ‘Hoe was het?’

‘Goed,’ zeg ik langzaam, alsof ik nog over het antwoord na moet denken. Ik draai de pot pindakaas open en staar voor me uit, naar de ansichtkaart die op de koelkast hangt, naar de vier afbeeldingen met landschappen en mensen in klederdracht en de tekst: *Gruß aus dem Schwarzwald*. Mijn maag trekt samen.

‘Fijn, uk.’ Miles glimlacht en staat op. Het is jammer dat hij nog steeds de noodzaak voelt om me ‘uk’ te noemen, terwijl ik allang niet meer de kleinste van de klas ben. Aan de andere kant is hij de enige die me nog zo noemt, dus nou ja...

‘Waar is mam eigenlijk?’ vraag ik. Ik had haar auto niet op de oprit zien staan.

‘Eh...’ Hij krabt aan zijn achterhoofd. ‘Ik heb geen idee.’

‘Had ik kunnen weten.’

‘Tja, we hebben allemaal zo onze kwaliteiten.’

‘Die van jou moeten alleen nog ontdekt worden?’

‘Ik ook van jou!’ roept hij harder dan nodig, terwijl hij zijn middelvinger opsteekt. Dan sloft hij de keuken uit.

Lachend schud ik mijn hoofd en neem een hap van mijn boterham. Duke kijkt me smekend aan. ‘Nee, vriend,’ zeg ik. ‘Niet zo schattig kijken. Je krijgt niet.’ Ik pak mijn telefoon uit mijn tas en stuur Wes, mijn beste vriend en overbuurjongen, een berichtje dat ik thuis ben. Eigenlijk zou ik nu dokter Laurens moeten bellen om hem over de praatgroep te vertellen – dat had ik met hem afgesproken – maar dat stel ik graag nog

even uit, zoals ik dat het liefst met alle verplichtingen doe.

Met mijn telefoon en de dubbele boterham met pindakaas in mijn handen loop ik naar boven. Duke rent langs me heen mijn kamer in en springt op het bed. Ik schop mijn schoenen uit naast de gitaar, die tegenwoordig als stofvanger dient, en ga op bed zitten. Dan check ik mijn telefoon om te zien of Wes al gereageerd heeft, wat niet zo is. Terwijl ik wacht, open ik de galerij. Ik tik op een foto van Felix en mij. Zijn ogen glimmen en zijn volle lippen vormen een lach. Zijn wangen zijn voorzien van een rode blos. Zijn overhemd heeft haast dezelfde tint als zijn extreem witte tanden en om zijn nek draagt hij de zwarte vlinderdas die ik hem voor zijn verjaardag heb gegeven.

Plots schieten er beelden door mijn hoofd van zijn gehavende gezicht, zijn lege blik en het met bloed doordrenkte overhemd. Ik knijp mijn ogen stevig dicht om het beeld te laten verdwijnen. Als ik ze weer open, zie ik opnieuw de foto op mijn telefoon. Naast Felix staat een meisje dat ik slechts vaag als mezelf herken. Het opgestoken haar, de roodgestifte lippen en de zwaar opgemaakte ogen doen me denken aan al die keren dat ik me als klein meisje verkleed had als volwassene. Zo voelde ik me die avond trouwens ook: alsof ik in de verkleedkist was gedoken en eruit probeerde te zien als de vrouw van wie mijn moeder hoopte dat ik die ooit zou worden. Op de foto glimlach ik. Mijn ogen stralen. Het is de vreugde, het geluk dat zichtbaar is op de foto, dat me nu zo steekt. Ik had geen idee dat dat niet voor altijd zou zijn. Dat ik me slechts enkele uren later aan de andere kant van dat geluk zou bevinden.

‘Ies?’ hoor ik Wes van beneden roepen.

‘Ik ben boven!’

Voetstappen komen de trap op en niet veel later gaat mijn slaapkamerdeur open. Wes glimlacht en aait Duke, die hem altijd met evenveel

enthousiasme begroet, over zijn kop. ‘Hoe was het?’ vraagt hij. Hij trekt zijn schoenen uit en gaat tegenover me op mijn bed zitten. Zijn amberkleurige ogen kijken me vragend aan.

‘Het ging goed.’

‘Ja? Zitten er een beetje leuke mensen in de groep?’

‘De meesten leken me wel aardig. Ik heb ze gelijk kennis laten maken met mijn onhandigheid.’

‘O, god...’ Wes kijkt me met grote ogen aan. ‘Wat heb je nou weer gedaan?’

Ik vertel hem over het vergeten van mijn tas, hoe Jan me riep en hoe ik me plotseling omdraaide, waardoor ik vol tegen Gwen aanboste en zij tegen Bas.

‘Nou ja, weten ze daar ook meteen dat ze voortaan beter een beetje afstand kunnen bewaren,’ zegt Wes lachend. ‘Maar fijn dat die groep niet zo erg was als je dacht.’

‘Het viel echt mee.’

‘Zo zie je maar...’

‘Wat?’ Ik trek mijn wenkbrauwen op.

‘Dat niet alles zo erg hoeft te zijn als het in eerste instantie lijkt,’ zegt hij lachend.

‘Rot op.’

‘Je weet dat ik gelijk heb.’

‘Niet.’

‘Jawel.’ Hij kijkt me aan. ‘Jij gaat altijd van het ergste uit.’

‘Echt niet!’

‘Ies...’

Ik schiet in de lach. ‘Oké. Whatever.’

‘Kom.’ Wes staat op van mijn bed en steekt zijn hand naar me uit.

‘Wat ga je doen?’

‘Wij...’ zegt hij, terwijl ik zijn hand beetpak, ‘gaan pizza eten.’

‘Pizza?’ Ik kijk hem vragend aan.

‘Ja. Iets vieren doe je met pizza.’

‘Wat hebben we te vieren dan?’

‘Dat jij naar die groepstherapie bent gegaan, ondanks het feit dat je ertegen opzag en het eigenlijk doodeng vond.’

‘Dat vieren lijkt me wel een beetje overdreven.’

Hij kijkt me met een theatrale geschokte blik aan. ‘Zeg je nou serieus nee tegen pizza, mevrouw Van Dam?’

‘Ik zeg helemaal geen nee,’ grinnik ik.

‘Dat dacht ik. Trek je schoenen aan. Ik trakteer.’

Ik doe wat hij zegt en volg hem de trap af en de voordeur uit. We steken de straat over en lopen richting Wes’ huis, waar zijn auto op de oprit geparkeerd staat. Zodra ik instap, zie ik zijn moeder door het raam naar buiten kijken. Het is grappig hoeveel Wes op haar lijkt. Ze hebben dezelfde ogen, dezelfde kuiltjes in hun wangen als ze lachen en dezelfde warmte in hun stem. Ik zwaai naar haar. Ze zwaait opgewekt terug.

‘Pizzeria Vito?’ vraagt Wes, terwijl hij zijn gordel vastklikt.

‘Wat denk je zelf?’

‘Misschien dat je iets nieuws wilde proberen?’

‘Ik heb wel genoeg nieuws geprobeerd voor vandaag.’

3.

Gwen

Met mijn duim en wijsvinger houd ik twee stroken van de luxaflex uit elkaar, zodat ik de voortuin kan zien. Op het tuinpad staat een verzameling vuilniszakken en dozen. Vanuit de kamer naast me klinkt het zachte gesnik van mijn moeder. Ik kijk op mijn telefoon. 13.04.

Hij is te laat.

Natuurlijk.

Als ik opkijk, zie ik zijn bestelbus de straat in komen. Ik kan het vanaf hier niet zien, maar ik weet dat mijn vader achter het stuur zit. Hij rijdt langzaam, alsof hij het moment van aankomst zo lang mogelijk probeert uit te stellen. Als hij eindelijk in de buurt komt, draait hij het busje in het lege parkeervak voor het huis. Door de zijruit staart hij naar de spullen in de voortuin. Naar zijn leven, gevangen in een x-aantal dozen en vuilniszakken, als afval aan de straat gezet.

‘Hij is er,’ zeg ik, als ik mijn moeder haar kamer uit hoor lopen. Of sloffen, eigenlijk, want sinds de dag dat mijn vader is weggegaan, lijkt ze vergeten hoe ze haar voeten op moet tillen. Of moet lachen of praten. Of iets anders moet doen dan huilen en leeg voor zich uit staren.

Ik werp een blik over mijn schouder. Ze heeft zich voor het eerst sinds

die dag in iets anders dan een joggingbroek en sweater gehesen. Blijkbaar wil ze mijn vader laten denken dat het prima met haar gaat, al verraden de grauwe tint van haar huid, haar rode ogen en de donkere kringen eronder dat dat niet zo is.

Zonder op mijn woorden te reageren loopt ze de trap af. Ik zie mijn vader uit zijn busje stappen. Hij krabt even aan zijn achterhoofd, terwijl hij de chaos in de voortuin bekijkt. Achter hem zie ik de overbuurvrouw nieuwsgierig door haar raam naar buiten kijken, half verscholen achter haar lelijke roze gordijnen, bang om betrapt te worden op haar schaamteloze sensatiezucht. Mijn vader loopt langs de dozen en vuilniszakken naar de voordeur, waardoor hij uit het zicht verdwijnt. Een paar seconden later doorbreekt het geluid van de deurbel ruw de stilte in huis. Mijn moeder sloft naar de voordeur.

‘Willem,’ zegt ze koel, alsof ze niet zojuist nog de ogen uit haar hoofd heeft gejaakt.

‘Hé.’ Mijn vaders stem klinkt rauw, schor. Alsof hij gisteravond een feestje heeft gehad, waarop hij te veel heeft gedronken. Het is een van de weinige dingen die ik van hem heb.

‘Je spullen staan daar,’ zegt mijn moeder, en ik stel me voor dat ze naar de voortuin wijst. ‘Ik ga je niet helpen inladen, dat begrijp je zelf ook wel.’

Mijn vader zwijgt. Ik vraag me af wat hij denkt en hoe hij op dit moment naar de vrouw kijkt die hij ooit de liefde van zijn leven noemde. Vast niet met de verliefde blik die hij haar jarenlang heeft toegeworpen.

‘Je platenspeler staat hier in de gang. Als je die nou eerst even weghaalt, dan kan ik de deur weer dichtdoen.’

Mijn adem stokt. Ik kan niet begrijpen dat de vrouw die al weken als een soort zombie door het huis slentert nu ineens zo badass is.

‘Moet dat zo?’ snauwt mijn vader.

‘Ja, Willem, dat moet zo,’ reageert ze kalm.

Even verwacht ik dat ze de volle laag zal krijgen, dat hij kwaad wordt omdat hij weigert op deze manier door haar behandeld te worden, zoals hij deed toen hij nog hier woonde. Maar dan hoor ik hem de gang in stappen. Zijn voetstappen op het laminaat. Hij zegt niets. Ik spits mijn oren als zijn voetstappen even halt houden, een beetje huiverig voor wat er zal volgen. Dan hoor ik hem weer in beweging komen en klinkt het geluid van de voordeur die met een klap dichtvalt. Als ik naar buiten kijk, zie ik mijn vader naar zijn busje lopen. De platenspeler tussen zijn handen geklemd. Zijn pas driftig. Hij zet het ding, dat ooit van zijn vader is geweest, op de grond en opent het portier, waarna hij het apparaat op de bijrijdersstoel zet.

De buurvrouw verschijnt opnieuw achter het raam, alsof ze geactiveerd is door een bewegingssensor, zoals de buitenlamp naast haar voordeur. Ik vraag me af wat voor wilde verhalen ze zichzelf en de andere buurtbewoners zal vertellen.

Mijn vader loopt weer richting het huis om de rest van zijn bezittingen uit de voortuin te halen. Dan kijkt hij plots naar boven. Mijn hartslag versnelt en eigenlijk wil ik wegduiken, mijn vingers tussen de stoffige luxaflex vandaan halen om ervoor te zorgen dat hij me niet ziet, maar ik blijf staan. Starend naar de man op de stoep. Een vreemde, die ooit mijn grote held was. Hij steekt zijn hand op en blijft zo staan, wachtend tot ik zijn begroeting zal beantwoorden. Ik blijf hem onbewogen aankijken. Hij laat zijn hand zakken. Zijn borstkas zet uit en beweegt vervolgens weer terug. Nog even houden zijn ogen die van mij vast, dan draait hij zich om en bukt hij om een doos van de grond te tillen. Hij loopt ermee naar zijn auto.

Mijn blik dwaalt af naar het koolmeesje dat op het tuinhok van de

buren zit. Naar het buurmeisje dat voorbijscheurt op haar roze fiets en geen enkele aandacht heeft voor iets anders dan de weg die voor haar ligt. Ik zou willen dat ik haar was. Jong. Zorgeloos. Racend op mijn roze fiets, door straten die van mij lijken. Geen besef van hoe fragiel het leven is, de liefde, het geluk.

De minuten die mijn vader nodig heeft om zijn spullen in zijn busje te zetten, blijf ik hier staan. Kijkend. Waarom weet ik zelf eigenlijk ook niet. Misschien omdat ik er zeker van wil zijn dat ik hem al zijn spullen mee zie nemen, zodat ik weet, echt weet, dat hij weg is. Of misschien omdat ik wil zien dat hij zich net zo ellendig en als stront behandeld voelt als wij. Ik weet het niet. Zodra hij de laatste vuilniszak achter in zijn bus heeft gesmeten, kijkt hij naar het huis, waar zijn leven zich bijna een kwarteeuw heeft afgespeeld. De plek waar mijn ouders mijn broer, mij en mijn zusje met liefde hebben grootgebracht en waar de liefde tussen hen uiteindelijk veranderde in haat. In ruzies. In leugens.

Mijn vader kijkt opnieuw naar boven. Deze keer neemt hij niet meer de moeite om zijn hand op te steken. Hij is altijd al iemand geweest die snel opgeeft. Hij stopt zijn hand in zijn broekzak, haalt zijn telefoon eruit en drukt hem tegen zijn oor. Ik staar naar het zwarte scherm van mijn telefoon, die voor me op de vensterbank ligt, en wacht tot het zal oplichten en zijn naam in beeld zal verschijnen. Maar dat gebeurt niet. Als ik opnieuw naar buiten kijk, zie ik nog net hoe hij het portier van zijn bus achter zich dichttrekt. Dan rijdt hij zonder om te kijken weg van het leven dat ooit van hem was.

Zodra de achterlichten van zijn bus de hoek om zijn, laat ik de luxaflex los. Beneden hoor ik mijn moeder huilen. Diep van binnen weet ik dat ik naar haar toe moet lopen, dat ik haar moet troosten, maar ik doe het niet. Ik kan haar verdriet, haar pijn niet meer handelen. Het slokt

me op, verteert me en zorgt ervoor dat ik me in het donker waan en niet meer weet hoe het licht aan moet. En hoewel die plek vertrouwd is, wil ik er absoluut niet naar terug. Ik pak mijn telefoon en stuur mijn zusje een bericht dat hij weg is.

Oké. Wil jij me misschien om half zes ophalen?

Ja

Net als ik mijn telefoon weer weg wil leggen, gaat hij over. Het is Ray, mijn beste vriend en zo ongeveer de enige die ik ken die liever belt dan een berichtje stuurt. 'Hoi.'

'Hé, hoe ging het?'

'Prima. Hij heeft al zijn spullen meegenomen.'

'Zonder gezeik?'

'Yep.'

'Mooi. Wanneer ga je naar je opa?'

'Vanavond.'

'Oké. Zie ik je dan, of...?'

De deurbel gaat. Even ben ik bang dat het mijn vader is, dat hij is teruggekomen omdat hij boos is of omdat hij mijn moeder zal smeken om dit niet te doen, om hem nog één kans te geven. Maar dan hoor ik de stem van mijn tante.

'Ja, ik kom wel even langs,' beantwoord ik Rays vraag.

'Gezellig. Neem trouwens je bikini mee. Het zwembad staat al, dus we kunnen morgen zwemmen.'

'Zwembad? Het wordt maar twintig graden.'

'Twintig graden is warm.'

'In jouw wereld misschien.'

'Ja, en het zwembad staat ook in mijn wereld, dus...'

De vrolijkheid in zijn stem tovert een glimlach op mijn gezicht. Het is fijn dat ik straks dichterbij hem in de buurt ben, dat ik hem vaker kan zien. 'Sukkel.'

'Tot vanavond, Gwennie.'

'Zie je dan.'

Ik ga in kleermakerszit op mijn bed zitten en sla het boek open waarin ik had zitten lezen voordat mijn vader kwam, in de hoop dat ik daarmee mijn gedachten, die eindeloos over elkaar heen tuimelen, kan stoppen. In al die gedachten speelt één persoon de hoofdrol: mijn vader.

Sinds mijn moeder hem een aantal weken geleden met slechts een vuilniszak met wat kleren uit huis heeft gezet, nadat ze erachter kwam dat hij al tijden een affaire had, heb ik niets meer van hem gehoord. En het ergste vind ik niet eens dat hij geen contact heeft gezocht, maar de reden die daarachter schuilt. Hij is een nieuw leven in gerold, heeft een naadloze overgang gemaakt van het ene naar het andere gezin. Hij is nog steeds de man met een vrouw en drie kinderen, al zijn de nieuwe exemplaren iets jonger. Het idee veroorzaakt een steek in mijn borstkas.

Waren we echt zo vervangbaar?

Dat het antwoord op die vraag 'Ja' is, zou ik ondertussen moeten weten. Het is immers niet de eerste keer dat hij dit doet.

Zuchtend richt ik mijn aandacht op het boek. Een paar zinnen later ben ik mijn vader en moeder vergeten en bevind ik me aan de andere kant van de wereld, in een leven dat niet van mij is.

Even voor half zes storm ik mijn kamer uit en de trap af. Ik was zo opgegaan in mijn boek dat ik de tijd compleet vergeten was. Mijn moeder en tante staan in de keuken.

‘Hé, lieverd,’ zegt mijn tante. ‘Hoe is het met jou?’

‘Goed.’

‘En hoe was de groepstherapie?’

‘Ook goed,’ antwoord ik kort. Bij de gedachte daaraan verschijnt het gezicht van Isa in mijn hoofd. Haar vuurrode wangen na onze botsing. Ik voel mijn mondhoeken iets omhoogtrekken.

‘Moest jij je zusje niet om half zes ophalen?’ vraagt mijn moeder terwijl ze op haar horloge kijkt.

‘Ja.’ Snel loop ik de woonkamer in om haar autosleutels te zoeken. Ze liggen op tafel, naast de keramieken vaas, waarin normaal gesproken iedere week een vers boeket staat, maar die nu leeg is.

‘Doe voorzichtig,’ roept mijn moeder als ik naar de voordeur loop.

‘Altijd,’ zeg ik terwijl ik langs haar schildersezels loop, waarop een half afgemaakt portret voor een klant staat – een klant die nu waarschijnlijk nog weken moet wachten tot mijn moeder eraan verdergaat. Het gewicht van verdriet dat in de lucht hangt, drukt op mijn schouders. De sfeer in dit huis lijkt soms alle zuurstof weg te zuigen. En het ergste is misschien nog wel dat ik gewend ben om een bepaalde dosis van die giftige lucht binnen te krijgen. Mijn lijf heeft zich daarop aangepast, raakt daar niet meer van in paniek. Maar sinds een paar weken is de lucht zó giftig, dat ik het gevoel heb dat ik stik. Dat is precies de reden dat ik straks vertrek. Ik moet hier weg.

Mijn zusje staat al buiten op de stoep als ik aan kom rijden. De uitdrukking op haar gezicht houdt het midden tussen verveling en woede. Ze strijkt haar haar aan beide kanten achter haar oren en trekt het portier open zodra ik de auto heb stilgezet.

‘Waar bleef je nou?’ vraagt ze kwaad, terwijl ze zich op de bijrijdersstoel

laat vallen en haar rugtas op de achterbank smijt. Ze trekt het portier dicht en klakt met haar tong om haar ongenoegen te laten blijken. ‘Ik heb twintig minuten op je staan wachten.’ Ze doet haar best om haar gordel om te doen, maar doordat ze pissig is, trekt ze te hard aan de riem, waardoor hij steeds blokkeert. Ze perst haar lippen op elkaar en blaast nijdig lucht door haar neus naar buiten.

‘Dat doe je toch zelf?’ reageer ik, terwijl ik mijn lach probeer in te houden. ‘Buiten gaan staan wachten.’

‘Ze gingen eten. Wat had ik dan moeten doen? Bij ze aan tafel gaan zitten?’ zegt ze, als ze het eindelijk voor elkaar heeft gekregen om haar gordel vast te klikken.

‘Ik ben er nu toch, of niet?’ zeg ik, geïrriteerder dan ik wil. Ik draai de auto de weg op en rijd de straat uit.

Mijn zusje zucht en richt haar blik door de zijruit naar buiten. ‘Hoe ging het?’ vraagt ze nadat ze een paar minuten zwijgend voor zich uit heeft gestaard. Ze is nooit goed geweest in lang boos blijven. ‘Deden ze normaal tegen elkaar?’

‘Mam had al zijn spullen al buitengezet.’

‘Serieus?’ Ze kijkt me met grote ogen aan. ‘Wat lullig.’

Ik haal mijn schouders op, omdat ik oprecht niet weet of ik het met haar eens ben.

‘Blijf je eigenlijk lang bij opa?’ vraagt ze dan.

‘Weet ik nog niet.’

‘O.’

Zwijgend rijden we verder. Als het aan mijn opa had gelegen, had hij me al eerder in huis genomen. Maar ik wilde thuisblijven tot mijn vader zijn spullen kwam halen. Waarom weet ik ook niet. Misschien omdat ik het lastig vind om toe te geven dat ik daar niet kan blijven, omdat de situatie

niet gezond voor me is. Of misschien omdat ik me schuldig voel tegenover mijn moeder en zusje, omdat ik bang ben dat ze het gevoel hebben dat ik hen laat stikken. Maar ik weet ook dat het geen optie is om thuis te blijven. Niet na wat er de vorige keer gebeurde.

Ik lig op mijn rug op bed en staar naar het plafond, naar de muggenlijkes die erop geplakt zitten. De ademhaling van mijn beste vriend vult de stilte waarin we al minutenlang liggen.

'Ik ben zo bang, Ray,' zeg ik zacht.

*Hij draait zich op zijn zij en veegt een traan van mijn wang. 'Waarvoor?'
'Voor mezelf.'*

Ik adem diep in om het nare gevoel dat de herinnering met zich mee heeft gebracht weg te krijgen. Het is niet hetzelfde als toen, overtuig ik mezelf. Ik ben niet dezelfde als toen.

4.

Gwen

Mijn fietsbel rinkelt zachtjes door de klinkers in onze straat. Het gewicht van mijn rugtas trekt mijn schouders iets naar achteren. Nog één keer kijk ik om. De voordeur is dicht. Blijkbaar waren mijn moeder en tante klaar met zwaaien.

Zodra ik de straat uit ben en de lange weg langs het kanaal volg, beginnen mijn ogen te branden. Voor ik het weet, waaien er tranen richting mijn oren, die in mijn haar verdwijnen. In het weiland naast me staan tientallen uit de kluiten gewassen lammetjes. Een weiland verder staat een sproeier aan. Het water wordt met luide tikken over het land verspreid, wat zorgt voor een geur van nat gras en vochtige aarde.

Ik rijd onder de dijk langs, langs de kleine vrijstaande huizen met grote tuinen, naar dat van mijn opa, dat bijna aan het einde van de weg ligt. In dat huis woonde hij tot tien jaar geleden samen met mijn oma. Sinds haar overlijden is hij alleen. Wij hoopten stiekem dat er iemand zou komen met wie hij de rest van zijn leven kon delen, maar voor hem is er geen ruimte voor een ander. De onvoorwaardelijke liefde voor mijn oma en zijn loyaliteit aan haar, zelfs nu ze er niet meer is, vult me met warmte. Het is jammer dat de tot-de-dood-ons-scheidtbelofte tegenwoordig niet

meer zo veel betekent. Tenminste, niet voor mijn ouders. Of eigenlijk vooral niet voor mijn vader.

Ik schud de gedachte van me af zodra ik voor het witte huis met de blauwe deur en kozijnen van mijn fiets stap.

Mijn opa staat in zijn moestuin. ‘Dag, lieve schat,’ roept hij met opgestoken hand. Zijn piekerige grijze haar is langer dan normaal. Hij wilde eens iets nieuws proberen. Ik ben er nog niet uit wat ik ervan vind.

‘Hoi, oop,’ roep ik terug. Ik zet mijn tassen op de tuintafel achter het huis en loop hem tegemoet.

‘Wat fijn je te zien,’ zegt hij terwijl hij me een knuffel geeft. Hij drukt een kus op mijn haar en laat me dan weer los. Zijn lichtgrijze ogen ontmoeten die van mij. En als het waar is dat ogen de spiegels van de ziel zijn, dan is mijn opa de vrolijkste, liefste en meest oprechte ziel die ik ken.

Van achter uit de tuin zie ik Fien aankomen. Het losse vel van haar buik – dat ze heeft overgehouden aan mijn opa’s angst dat ze zou verhongeren, waardoor ze eerder veel te dik was en noodgedwongen op dieet moest – slingert heen en weer. Als ze dichterbij komt, begint ze opgewonden te miauwen. Ik hurk voor haar neer en moet lachen als ze haar gebolde rug tegen mijn hand drukt. Mijn opa was nooit van plan om huisdieren te houden, maar toen Fien acht jaar geleden als zwerfkitten uit een plasje water aan de rand van de moestuin zat te drinken, stal ze zijn hart. Of nou ja, eigenlijk gebeurde dat pas nadat hij eerst had geprobeerd haar weg te jagen, maar ze steeds terug bleef komen. Ze ging vastberaden op de tuintafel zitten en staarde dan bijdehand door het raam naar binnen, alsof ze hem duidelijk wilde maken dat ze zich niet weg liet sturen. Mijn moeder en tante graptten dat Fien de reïncarnatie was van mijn oma, omdat zij minstens zo eigenwijs en volhardend was. Na een aantal dagen vol mislukte pogingen om het jonge katje te verjagen, zette mijn opa een schaalpje

met tonijn uit blik voor haar neer en sinds dat moment zijn hij en zijn lapjeskat onafscheidelijk.

Ik loop met mijn opa mee naar binnen en breng mijn spullen naar de logeerkamer. Hij heeft het bed opgemaakt met een geel dekbedovertrek, dat ik niet eerder heb gezien en dat er nieuw uitziet, en in de vensterbank staat een vers bosje gele chrysanten. Ik glimlach als ik het bij elkaar gebonden bosje gedroogde lavendel op mijn kussen zie liggen. Iets wat mijn oma vroeger ook altijd deed als ik kwam logeren. Verder ziet de logeerkamer er nog precies hetzelfde uit als jaren geleden. Het witte behang en de bruine vloerbedekking. De antieke boekenkast, die langs een van de wanden staat. Het schilderij van de molen en de koeien. En het oude bureau van mijn oma, waaraan ze de gedichten schreef die ze aan mij voorlas. Ik luisterde dan ademloos naar haar stem, die melodieën vormde waar ik stil van werd. Van de woorden zelf begreep ik meestal niet zo veel, maar naar het geluid van haar stem kon ik uren luisteren. En zelfs nu, zo veel jaar later, weet ik nog precies hoe die klonk.

Als ik weer beneden kom, zit mijn opa aan de tuintafel. Voor hem staan twee mokken en een schoteltje met koekjes. Ik ga schuin tegenover hem zitten en beantwoord zijn glimlach. Het is zacht buiten, als na een warme zomerdag. Op de dijk lopen twee mensen met een hond, die hard voor hen uit rent om de kauwtjes die in het gras zitten op te jagen.

‘Dus,’ zegt mijn opa, terwijl hij het schoteltje met spritsen naar me toe schuift. Ondanks het feit dat mijn maag voelt alsof er cement in gestort is, pak ik er toch een. ‘Hoe ging het vandaag?’

Verdriet prikt achter mijn ogen. Het is bijzonder hoe ik me in de buurt van mijn opa nog altijd een klein meisje voel. ‘Weet ik niet. Het was... vreemd.’

‘Dat geloof ik. Heb je je vader nog gesproken?’

Ik schud mijn hoofd. 'Ik ben boven gebleven.'

Hij knikt alsof hij dat al verwacht had en neemt een slok van zijn koffie. 'Hoe voel je je nu?'

'Ik ben blij dat ik hier ben,' zeg ik, al besef ik dat ik daarmee niet echt antwoord op zijn vraag geef.

Hij glimlacht. 'Ik ook, meisje.'

Ik bijt een stuk van de koek en kauw er langzaam op. 'Ik begrijp gewoon niet dat hij geen moeite doet,' zeg ik, terwijl ik naar de muggen staar die boven de moestuin op en neer dansen. 'Dat hij niets meer van zich laat horen, maar gewoon weggaat en het leven dat hij had achter zich laat, alsof... alsof we nooit belangrijk zijn geweest. De vorige keer deed hij er alles aan om te herstellen wat hij kapot had gemaakt, maar nu...' Ik schud mijn hoofd. 'Ik weet dat we al jaren geen goede band meer hebben en ik weet ook dat ik het hem niet makkelijk heb gemaakt en dat het dus niet alleen zijn schuld is, maar...'

'Maar hij is de volwassene,' maakt mijn opa mijn zin af. 'En hij zou beter moeten weten.'

Een traan glipt uit mijn ooghoek. 'Ik ben zó boos op hem.'

Mijn opa zet zijn kop koffie neer en vouwt zijn handen samen. 'Dat begrijp ik.' Hij blijft me even zwijgend aankijken. 'Waarom nodig je hem niet hier uit, zodat je met hem kunt praten en tegen hem kunt zeggen wat je op je hart hebt? Het is belangrijk dat je dat doet, lieve schat: jezelf uitspreken. Dat weet je. Het laatste wat je wilt, is dat je last krijgt van de dingen die je binnenhoudt.'

Even voelt het alsof er armen van duisternis van onder mijn stoel omhoogkomen en naar mijn voeten reiken. Alsof ze me beet proberen te pakken om me opnieuw mee te nemen naar die plek waar ik me vijf jaar geleden zo ontzettend eenzaam en alleen had gevoeld. Waar er dagen

waren waarop het voor mij allemaal niet meer hoefde. Waar het zo donker was, dat ik begon te geloven dat ik het licht misschien wel nooit meer zou zien. Waar ik nooit, echt nooit, meer naar terug wil keren.

Ook al weet ik dat er geen echte schaduwarmen onder mijn stoel naar mijn benen graaien, zet ik mijn voeten toch maar even op het horizontale stuk hout tussen de tafelpoten. Gewoon, voor de zekerheid.

'Niets moet,' voegt mijn opa toe aan zijn eerdere woorden. 'Maar ik wil dat je weet dat het kan en dat ik achter je sta, wat je ook besluit te doen.'

Ik knik. 'Ik weet het nog niet.'

'Dat hoeft ook niet, meisje.' Hij reikt over de tafel naar mijn hand en legt die van hem erbovenop. 'Dat hoeft ook niet.'

5.

Isa

Mijn ouders zitten samen op de bank. En waar ze voorheen het liefst zo dicht mogelijk tegen elkaar aan kropen, bewaren ze nu enige afstand. Het is niet dat ze allebei aan de andere kant van de enorme bank zitten, maar er is genoeg ruimte om met twee man tussen ze in te gaan zitten. Blijkbaar is dat wat sommige gebeurtenissen doen met mensen die van elkaar houden. Met een kop thee in mijn hand ga ik naast mijn vader zitten. Ik vouw mijn benen half onder me. Duke gaat voor de bank op de grond liggen.

‘We dachten aan deze,’ zegt mijn vader met een knik naar de tv.

In beeld is het gezicht van The Rock te zien. Achter hem een stad die in brand staat. Ik had eigenlijk iets gezelligers verwacht, maar ik wil geen spelbreker zijn.

‘Prima,’ zeg ik. Ik ben allang blij dat de traditie om op vrijdagavond met het gezin een film te kijken nog bestaat, al is het gezin tegenwoordig incompleet. Miles was er door zijn werk in de horeca eigenlijk nooit bij, maar Felix wel.

Ik wou dat hij hier was.

De film blijkt een of andere rampenfilm, waarin zware aardbevingen de wereld teisteren. Geluiden van gillende mensen en neerstortende

gebouwen vullen de woonkamer. Ik vraag me af waarom ze zoiets uitzoeken, terwijl ons eigen leven toch wel rampzalig genoeg is. Maar goed, hier hebben we geen last van aardkorst-splijtende taferele en zien we onze geliefden niet in sinkholes verdwijnen. Het kan altijd erger.

Ik kijk naar mijn moeder, die gespannen naar de tv kijkt, en laat mijn blik dan afdwalen naar de lege ruimte naast haar. De plek waar Felix hoort te zitten. Alsof de plek voor altijd voor hem gereserveerd moet blijven. Alsof we stiekem verwachten dat hij ieder moment door de voordeur naar binnen kan komen lopen om de kamer te verlichten met zijn lach. En hoewel we het hier nooit over hebben gehad, is het een soort ongeschreven regel waar we ons allemaal aan houden: niemand neemt de plek van Felix in.

Het is tegen elf uur als ik opsta van de bank om naar bed te gaan. Na de rampenfilm, waarvan ik slechts flarden heb opgevangen, volgde er nog een tv-programma met zingende en dansende mensen, waar ik net zomin naar keek. Toch was ik blijven hangen. Niet alleen hoeven zijn was daar waarschijnlijk de grootste reden van.

Zodra ik mijn mok in de keuken zet, voel ik mijn telefoon trillen. Het is een berichtje van Miles.

Ijsje halen?

Ik kijk door het keukenraam naar buiten en zie zijn auto voor het huis staan. Zijn gezicht wordt verlicht door het scherm van zijn telefoon.

Zit ik vol van alle hapjes?

Ja.

Is er ergens nog ruimte voor een ijsje?

Ook ja.

In mijn pyjama – met daaronder de sneakers die ik snel heb aangetrokken – loop ik naar buiten. ‘Hé,’ zeg ik als ik in de donkergroene jeepachtige auto van Miles stap.

Hij kijkt me aan. ‘Ik dacht: jij verveelt je vast kapot bij die oudjes, dus laat ik je op een ijsje trakteren.’

‘Lekker.’

‘Dat dacht ik.’

We rijden weg. Miles draait het volume van de radio iets hoger en tikt met zijn vingers op het stuur. Zijn lippen vormen de woorden die Anouk zingt. Woorden die me mee terug in de tijd nemen.

‘Gitaarsolo!’ roept Miles boven de muziek uit. Felix pakt zijn denkbeeldige elektrische gitaar vast en begint te spelen alsof hij voor een uitverkochte Ziggo Dome staat, in plaats van dat hij op de rijdersstoel van Miles’ auto zit. Hij knijpt zijn ogen dicht en bijt op zijn onderlip. Zijn hoofd beweegt mee op de beat. Ik hoor Miles lachen en zie hem via de achteruitkijkspiegel naar mij kijken. ‘Maak je klaar, Ies,’ roept hij hard.

Ik pak mijn telefoon stevig vast en houd hem voor mijn mond alsof het een microfoon is. Zo hard als ik kan zing ik: ‘It’s too bad, but hey, that’s me. What goes around comes around, you’ll see.’

Het beeld van de laatste reis die we samen maakten, de reis naar Duitsland om onze grootouders te bezoeken, vervaagt langzaam. Ik keer terug naar de huidige versie van de werkelijkheid, waarin Felix niet op de rijdersstoel zit maar ik. De versie waarin niemand een luchtgitaar bespeelt en waarin ik niet hard meezing. De versie waarin we de drive-in van de McDonald’s in rijden in plaats van over de snelweg terug naar huis.

‘Gaat het wel?’ vraagt Miles. Hij werpt kort een blik opzij.

Ik knik.

‘Waar dacht je aan?’

‘Aan Felix. En aan zijn gitaarsolo’s.’

Miles grijnst. ‘Fantastisch waren die. En serieus dat hij erover was.’

‘Echt, hè?’ Ik glimlach door mijn tranen heen. ‘Ik mis hem.’

‘Ik ook.’